

Denken door Filosofie

boekbespreking

In het jaar 2000 werd de methode *Thinking through Philosophy* in 25 basisscholen in Schotland ingevoerd. De methode kreeg – ook hier in Nederland – nogal wat aandacht omdat uit onderzoek bleek dat de kinderen die met behulp van de methode hadden gefilosofeerd na anderhalf jaar gemiddeld 6.5 punten hoger op een IQ-test scoorden dan kinderen die dat niet hadden gedaan. Inmiddels is de methode ook in het Nederlands vertaald. Dit gebeurde op initiatief van de Stichting voor Persoonlijk Onderwijs. De methode bestaat uit vier deeltjes: een voor groep 4, een voor 5, een voor 6 en een voor groep 7/8. Via een website is een groot aantal filosofieactiviteiten uit de methode gratis te downloaden. De methode is zeer systematisch opgezet. Elk deeltje bestaat uit drie blokken die op hun beurt weer uit tien filosofieactiviteiten bestaan. Het merendeel van de activiteiten draait om een verhaal, soms een gedicht. Hun inzet is verschillend: ze willen tot kritisch denken aanzetten, bepaalde waarden of deugden ter sprake brengen, soms kinderen bewust laten worden van bepaalde gevoelens. Veel van de verhalen pretenderen dicht bij de leefwereld van kinderen te staan, maar dat geldt niet voor alle. In de methode zijn ook sprookjes opgenomen, verhalen uit het verleden en andere culturen. De aanpak is eveneens systematisch van opzet. *Denken door Filosofie* adviseert leerkrachten eerst met een concentratieoefening te beginnen en daarna terug te grijpen op de vorige filosofieactiviteit. Wat weten kinderen er nog van? Dan leest de leerkracht het verhaal of gedicht voor. Daarna volgt een soort *warming up*, meestal in kleine groepen. Pas dan vindt onder leiding van de leerkracht de discussie in de hele groep plaats, aan de hand van denkvragen. Tenslotte gaan de kinderen met een 'Gedachte voor de week' naar huis. Naast deze aanpak geeft de methode nog tal van andere suggesties om het denken van kinderen vooruit te brengen: door middel van een ideeënweb bijvoorbeeld of een denkkaart. Ook reikt de methode zogenaamde 'uitdagingen' en 'mysteriën' aan: denkimpulsen in de vorm van opdrachten. Wie de filosofieactiviteiten doorneemt ziet dat de auteur een duidelijke opbouw in de activiteiten heeft aangebracht. De opdrachten worden stap voor stap complexer; gaandeweg zet ze kinderen aan over hun denken na te denken en brengt hen daarmee op een meta-cognitief denkspoor.

**Graffiti is er al sinds de oudheid.
Is het kunst of vernieling?**
(uit materiaal groep 7/8)

De methode is beslist een aanrader voor iedereen die met kinderen filosofeert. Ze geeft kinderen denkimpulsen. Dat doet ze niet alleen bij kinderen, ook bij de leraar: de gebruiker van de methode. Dat was ook bij mij het geval. Ik trof in de methode tal van suggesties aan de filosofieactiviteiten die ik verzorg (nog meer) te variëren en te structureren. *Denken door Filosofie* bood ook mij denkstof. De vraag rijst echter of ik de methode ook zo zou toepassen.

Daaraan twijfel, ik omdat veel van de verhalen voor de kinderen waar ik mee werk (Rotterdamse kinderen met een buitenlandse achtergrond) niet geschikt zijn. Verhalen die kinderen tot filosoferen willen aanzetten, moeten passen; een verhaal moet 'aankomen' om een filosofisch gesprek te ontlokken. Veel van de verhalen uit *Denken door Filosofie* staan echter te ver van de leefwereld van mijn kinderen. En daar ligt de zwakte van elke methode die wil aanzetten tot filosoferen. Zo'n methode is voor een bepaalde groep kinderen gemaakt, niet voor alle kinderen. Ikzelf zou de methode gebruiken als bron, waaruit ik voor de didactiek van het filosoferen zou putten en voor de verhalen. Maar alle verhalen zou ik niet gebruiken. Filosoferen is kinderen aanzetten *verder* te denken. Het startpunt daarbij is steeds het eigen denken en de eigen taal die kinderen daarbij ter beschikking staat. En omdat kinderen verschillen kan men een methode nooit zomaar klakkeloos toepassen. Ook *Denken door Filosofie* niet. Maar deze methode is wel een prachtig hulpmiddel. En daarom raad ik alle leraren aan die met kinderen filosoferen haar aan te schaffen.

Wouter Pols (Hogeschool Rotterdam)

Bespreking van Paul Cleghorn (2008). *Denken door Filosofie*. Amsterdam: Stichting voor Persoonlijk Onderwijs. Vier delen. Prijs per deel: € 29,95. Te bestellen bij: Stichting voor Persoonlijk Onderwijs, Postbus 77746, 1070 LH Amsterdam of via www.svpo.nl.

Bron:
Nieuwsbrief centrum kinderfilosofie
Nr. 71, september 2008

